

Udskriftsdato: 15. december 2025

ISP nr 2004.696 (Gældende)

Inspektion af Arresthuset i Hobro

Ministerium: Folketinget

Opfølgning / Opfølgning til

LOV nr 473 af 12/06/1996 18

Inspektion af Arresthuset i Hobro

Resumé

Den 27. februar 2003 foretog inspektionschefen og medarbejdere fra inspektionsafdelingen på ombudsmandens vegne inspektion af Arresthuset i Hobro.

De fysiske rammer i arresthuset gav ikke anledning til bemærkninger, bortset fra en opfordring til arresthuset om at overveje hvordan gårdtursarealerne kunne komme til at virke mindre nøgne.

Vedrørende de øvrige forhold gav bl.a. arresthusets telefonordning for afsonere og talsmandsordningen anledning til bemærkninger.

Gennemgangen af et nærmere bestemt antal disciplinærsager og sager vedrørende afslag på besøg der havde været behandlet forud for varslingen af inspektionen, gav på nogle punkter anledning til kritik og til at bede om yderligere oplysninger. Bortset fra det indledende afsnit er rapportgennemgangen ikke medtaget i gengivelsen af rapporten nedenfor. Afsnittene 3-7 om arbejde, undervisning, fritid, lægebetjening, belægning, andre forhold og samtaler med indsatte er heller ikke medtaget, bortset fra afsnittene 6.5 og 6.6 om bl.a. telefonordningen og talsmandsordningen.

(J.nr. 2003-0052-628).

Den 4. marts 2004 afgav inspektionschefen på ombudsmandens vegne følgende rapport til bl.a. Arresthuset i Hobro og Direktoratet for Kriminalforsorgen:

”1. Indledning

Som et led i ombudsmandens inspektionsvirksomhed foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 27. februar 2003 inspektion af Arresthuset i Hobro. Til stede under inspektionen var arrestinspektøren, arrestforvareren, overvagtimesteren og en fængselsfunktionær. De tre sidstnævnte udgør sammen med yderligere en fængselsfunktionær arresthusets samarbejdsudvalg.

I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. pkt. 8.

Inspektionen den 27. februar 2003 omfattede samtaler med arresthusets ledelse og den nævnte medarbejderrepræsentant og en rundgang i arresthuset. De indsatte talsmand var kort tid før inspektionen blevet løsladt, og talsmandssuppleanten var ikke til stede i arresthuset under inspektionen. Jeg havde imidlertid en samtale med en ”ad hoc”-repræsentant for de indsatte om de generelle forhold i arresthuset. Yderligere en indsat (en varetagtsarrestant) havde bedt om en samtale med mig, men denne indsatte var et par dage før inspektionen blevet overført til arresthuset i Frederikshavn. Jeg sendte efter inspektionen et brev til den pågældende. Den pågældende klagede herefter skriftligt til mig over afgørelser fra Arresthuset i Hobro og Direktoratet for Kriminalforsorgen truffet under den pågældendes ophold i arresthuset, og jeg afsluttede den 12. november 2003 klagesagen idet jeg udtalte kritik over for såvel arresthuset som direktoratet.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Hobro, Politimesteren i Hobro og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arresthuset har i brev af 15. januar 2004 der er fremsendt via politimesteren, fremsat en enkelt bemærkning som er indarbejdet i denne rapport. Direktoratet for Kriminalforsorgen har ikke fremsat bemærkninger vedrørende de faktiske forhold.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er beliggende i centrum af Hobro og er taget i brug i 1922. Arresthuset er panoptisk opbygget og er i tre etager. Den tidligere arrestforvarerbolig er inddraget til kontorer mv. for personalet. I boligens stueetage er der også indrettet rum til brug for politiet. I 1998-2000 gennemgik arresthuset en større ombygning hvor den største af de fire gårde blev ombygget og indrettet dels til kombineret skolestue/mødeværelse/bibliotek, dels til kondirum. Den tidligere detention blev i samme forbindelse ombygget til lægeværelse, det tidligere lægeværelse blev indrettet til besøgsrum, og arresthusets tremandsceller blev nedlagt.

Arresthuset har plads til i alt 27 indsatte fordelt på 23 enkeltceller og to tomandsceller. Cellerne er beliggende på 1. og 2. sal og er ligeligt fordelt på etagerne. Der er toilet og bad til de indsatte på begge etager.

I stueetagen findes et besøgsrum med tilhørende bad/toilet og et venterum til de besøgende, lægeværelse, depot, værksted (med tilhørende toilet og frokoststue), vaskerum til brug for de indsatte og et gangmandskøkken. I stueetagen er der endvidere personalefaciliteter (garderobe, bad/toilet, soverum til én person). Her findes også arresthusets køkken til opvarmning af maden fra Statsfængslet i Sdr. Omme. På 1. sal findes arresthusets kondirum som omtalt ovenfor, skolestue/mødelokale/biblioteket, yderligere et personalesoverum og to kontorer. Herfra opnås også adgang til arresthusets gårdtursareal.

Arresthuset er som nævnt panoptisk opbygget. Cellegangene er brede. Der er vinduer på gangene i brysthøjde med (udvendige) tremmer – herunder et vinduesparti i den ene ende af gangen. Cellegangene er malet i en lys farve og udsmykket med blå og gule bånd. Gangene virker på trods af den lyse vægfarve lidt mørke, bl.a. fordi gangene kun i den ene ende forsynes med dagslys. I den anden ende er der lokaler på begge sider af gangen. Der er terrazzo på gulvet. Der er opslagstavler på cellegangene og billeder på væggene enkelte steder. Gangene fremtrådte pæne. Gangenes udsmykning som på tidspunktet for inspektionen også bestod af enkelte skulpturer, stammer efter det oplyste fra en kunstforening som en af fængselsfunktionærernes ægtefælle er medlem af.

Vinkelret på cellegangen på 1. sal og for enden af denne fører en gang til det tidligere nævnte ombyggede gårdtursareal (skolestue/mødelokale/bibliotek og kondirum) og til de tre resterende gårde. På den lille tværgang foran kondirummet stod på tidspunktet for inspektionen en motionscykel, og på gangen ud til gårdene stod et bordtennisbord.

Gangarealerne fremstod alt i alt rene og pæne og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

2.2. Cellerne

Enkeltcellerne er på ca. 9 m², den ene tomandscelle noget større (celle nr. 22). Den anden tomandscelle (nr. 23) – der tidligere var en tremandscelle – er mere end dobbelt så stor som enkeltcellerne. I alle cellerne er der højt til loftet.

Cellerne nr. 1, 2, 6, 7, 13 og 22 blev besigtiget efter mit valg. Væggene i cellerne er overvejende malet gule, i nogle celler dog kun ca. 2/3 op mens resten af væggen er hvid. I celle 2 er ydervæggen malet blå mens de andre vægge er gule. I de fleste celler hvor farven (overvejende) er gul, er væggen påmalet smalle blå bånd, eksempelvis rundt om vinduet. Loftet er hvidt eller tilnærmelsesvist hvidt i alle de besigtigede celler. Der er brandmeldere i loftet. Det blev under inspektionen oplyst at en eventuel brandmelding både går til personalets vagtstue og til de bærbare alarmer. Af fast inventar er der en opslagstavle og en håndvask med koldt vand hvorover der er et fastmonteret spejl. I ingen af de besigtigede celler er der en hylde eller en fastmonteret lampe over vasken. Møblementet, hvis kvalitet varierer meget fra celle til celle, består af en briks eller en jernseng ophængt på væggen, et bord med en eller flere stole, et sengebord og et skab. Til hver celle hører endvidere en køletaske og en elkedel.

I celle 1 der tidligere var indrettet til observationscelle, er det fortsat muligt at kigge ind gennem (det tidligere) indkig.

I fortsættelse af mine bemærkninger herom under inspektionen går jeg ud fra at indkigget nu er fjernet.

Radiatorerne i cellerne er placeret på væggen ud til cellegangen og reguleres manuelt udefra. Der er altså ikke tale om termostatventiler.

Madrasserne er i de fleste celler mere eller mindre slidte. I celle 2 var madrassen på tidspunktet for inspektionen kun 1-2 cm tyk på midten på grund af meget lang tids brug.

Jeg henviser til senere i dette afsnit.

Der er et højtsiddende vindue i enkeltcellerne og to vinduer i tomandscellerne. Den ene tredjedel af vinduet kan åbnes, og de indsatte har herigennem mulighed for at få frisk luft ind i cellerne. Alligevel var luften dårlig i (de fleste af) de besigtigede celler. Dette var særligt grelt i celle 13.

Jeg er opmærksom på at luftkvaliteten i cellerne først og fremmest afhænger af om de indsatte lufter ud eller ej.

Forholdet var imidlertid det at ikke alene cellerne, men også cellegangene var præget af dårlig luft – i særdeleshed cellegangen på 2. sal. Det blev under rundgangen i arresthuset oplyst at luften fra gangene, hvis vinduerne åbnes og vinden bærer væk fra vinduet, bliver trukket ind i cellerne via den udluftningskanal som varmerørene er ført igennem. Det er således ikke sikkert at der kommer frisk luft ind i cellen selv om vinduet/vinduerne bliver åbnet.

Jeg beder på denne baggrund arresthuset om at oplyse om der er en fast rutine for udluftning af cellegangene.

Der er overalt i det sikrede område af arresthuset tremmer uden for vinduerne. Der er ingen steder gardiner for vinduerne, men persienser for den del af vinduerne som ikke kan åbnes. Persienserne var i celle 22 (en af de to tomandsceller) på tidspunktet for inspektionen trukket ned. Den anden del af vinduerne var dækket af viskestykker således at dagslyset blev lukket ude. Der var derfor, og på trods af det elektriske lys, meget mørkt i cellen. Det blev under inspektionen oplyst at persienser er betydeligt billigere at anskaffe end gardiner.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Maribo i en udtalelse af 16. oktober 2003 anført at det er direktoratets opfattelse ”at ønsker fra indsatte, der har et særligt behov for at få opsat gardiner, bør imødekommes, såfremt dette kan ske på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde”. Direktoratet har i den forbindelse anført at gardinerne skal være af brandhæmmende materiale og opsættes så de i længden svarer til vinduets størrelse og ikke kan trækkes ud over bredden af vinduet, og at ydervægge ikke må være dækket af plakater og lignende.

Jeg går ud fra at arresthuset vil administrere i overensstemmelse hermed.

Belysningen består af en lampe der hænger ned fra loftet, og en arkitektlampe. I celle 22 var lampen i loftet foruden dækket til med et stykke plastik.

Dette er i strid med arresthusets husorden hvorefter det ikke er tilladt at foretage nogen form for tildækning af lamper af hensyn til brandfaren. Jeg går i tilknytning til mine bemærkninger herom under inspektionen ud fra at plastikken er fjernet fra lampen.

Ledningsudtaget i loftet var på tidspunktet for inspektionen fritlagt og fremstod umiddelbart ikke som en fast installation.

Jeg beder om arresthusets bemærkninger hertil.

Vedligeholdelsesstandarden var i de celler som jeg besigtigede, acceptabel. Cellerne fremstod endvidere overvejende pænt rengjort. Jeg har således ingen bemærkninger til de besigtigede cellers vedligeholdelses- og rengøringsmæssige stand.

Inventaret i de besigtigede celler er som nævnt af meget varierende kvalitet. I celle 13 stod der eksempelvis et gammelt skab på to mælkekasser. Også celle 22 (den tidligere tremandscelle) havde meget gammelt inventar.

Arresthuset oplyste i den forbindelse at arresthuset i oktober 2001 havde ansøgt om udskiftning af bl.a. de (sidste) gamle vægophængte jernsenge med tilhørende madrasser. Arresthuset oplyste at ansøgningen var indgivet på direktoratets opfordring, og at arresthuset havde opfattet denne som indeholdende en tilkendegivelse om at en ansøgning ville blive imødekommet.

Den indsatte som jeg under inspektionen havde en samtale med (som ”ad hoc”-talsmand), klagede over madrasserne som han karakteriserede som meget dårlige (flade). Han mente at enkelte madrasser i arresthuset var mere end 20 år gamle. Ledelsen oplyste i denne forbindelse at arresthuset ikke råder over flere madrasser end der er brug for til cellerne. Arresthuset har derfor ikke mulighed for at følge den måde at håndtere madrasserne på som Direktoratet for Kriminalforsorgen har anbefalet i en vejledning fra august måned 2002 som blev udsendt i forbindelse med at der kom en ny, forbedret madras.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i brev af 19. februar 2003 som jeg modtog forud for inspektionen, oplyst at direktoratet den 18. december 2002 har meddelt arresthuset at ovennævnte ansøgning om særbevilling til nye cellebrikse, madrasser mv. vil blive medtaget på ventelisten over projekter for år 2003.

Jeg beder om udlån af direktoratets akter om dette spørgsmål og om direktoratets bemærkninger til arresthusets opfattelse af at ansøgningen ville blive imødekommet. Hvis ansøgningen ikke på nuværende tidspunkt er imødekommet, beder jeg direktoratet om nærmere oplysninger om hvornår dette vil kunne ske.

Jeg beder endvidere om direktoratets bemærkninger til det forhold at arresthuset (i hvert fald indtil videre) ikke har flere madrasser end der er brug for til cellerne, og dermed ikke kan håndtere madrasserne som beskrevet i vejledningen fra august 2002.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Besøgsrum

Besøgslokalet, der som nævnt er placeret i arresthusets stueetage, har lyse vægge og mørkegråt linoleumsgulv. I dette rum er der gardiner for vinduet. På væggen er der to billeder. Af møblement er der en brik med et ryglæn der er fastmonteret på væggen, et sofabord og nogle lænestole. Der er endvidere et skab med lagner og kondomer. I skabet er der også lidt legetøj til børn. Besøgslokalet, der i øvrigt er udstyret med en kaffemaskine og en radio, er i pæn vedligeholdelsesstand, og møblementet er ret nyt og pænt.

I tilslutning til besøgslokalet er der et toilet med håndvask med varmt og koldt vand som de indsatte og deres gæster kan benytte i forbindelse med besøget. Der er endvidere et bad. Også her er væggene lyse (delvist beklædt med hvide fliser). Et hjørne i loftet bærer præg af en (tidligere) vandskade. Ved vasken hang på tidspunktet for inspektionen et almindeligt håndklæde. Toilettet og badet var pænt og rent.

Besøgsfaciliteterne er pæne og giver mig ikke anledning til bemærkninger. Om anvendelse af almindelige håndklæder i arresthuset henviser jeg til pkt. 2.3.5.

2.3.2. Fritidsfaciliteter

Der er som allerede nævnt etableret et nyt kondirum i en del af det tidligere gårdtursareal (den største af de fire gårde – et samlet areal på 54 m²). Kondirummet der størrelsesmæssigt svarer til knap to enkeltceller, har hvide vægge og loft og gråt linoleumsgulv. Der er to ovenlys i loftet. Herudover består belysningen af lysstofarmaturer i loftet. Motionsredskaberne består af en rygtræningsmaskine og materialer til vægttræning. På væggen hænger dertil hørende brugsvejledninger. På gangen uden for kondirummet står en kondicykel. Kondirummet er ikke stort, men lyst og flot.

Jeg har ingen bemærkninger til kondirummet.

2.3.3. Skolestue og bibliotek

Den anden del af det inddragede gårdtursareal er indrettet til kombineret skolestue, bibliotek og møderum. Rummet er halvanden gang så stort som kondirummet. Her står også arresthusets to pc'er til undervisningsbrug. Pc'erne har arresthuset modtaget i oktober 2002. Midt i lokalet på langs af dette står et mødebord med plads til (mindst) 10 personer. Op ad endevæggen er der en bogreol til arresthusets bibliotek. Væggene er malet hvide, og der er gråt linoleum på gulvet. Op ad den anden endevæg er der en tavle på et stativ. Loftet er som i kondirummet forsynet med (fire) ovenlys der sammen med de hvide vægge gør rummet lyst og venligt.

Jeg har ingen bemærkninger til dette lokale.

Biblioteket består af en reol med bøger, tidsskrifter og tegneserier. Der er også placeret enkelte spil i denne reol. Der var tilsyneladende intet bogkatalog.

Arresthuset har i den (ajourførte) besvarelse af spørgsmålene på det skema som indgik i en undersøgelse som jeg iværksatte den 12. november 1997 vedrørende forskellige forhold i arresthusene (spørgeske-maundersøgelsen), for så vidt angår arresthusets biblioteksordning henvist til aftalen mellem Kommuner-nes Landsforening og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det nærmere indhold af arresthusets aftale med det lokale bibliotek.

I sagen vedrørende min inspektion af Statsfængslet ved Nr. Snede har direktoratet udtalt at bogkataloger "bør forefindes på alle biblioteker, således at også indsatte som ikke ved hvad de kunne tænke sig at læse, kan blive inspireret af bogkataloget og dermed gøre øget brug af biblioteket". Direktoratet har samtidig oplyst at det i tilfælde hvor bogkataloger eller lignende (alene) findes på bibliotekets hjemmeside, vil være tilstrækkeligt at der med jævne mellemrum udprintes et bogkatalog til brug på institutionens bibliotek.

I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk har den bibliotekar der betjener arresthuset, oplyst at der ikke findes ét bogkatalog, men at der til stadighed udkommer nye kataloger opdelt i genrer. Bibliotekaren anbefalede at arresthusets bibliotek fik en fortegnelse over de bøger som Holbæk Bibliotek udlåner, i genrerne kriminalromaner, rejsebeskrivelser, biografier, gamle danske skønlitterære forfattere og tegneserier, og at kataloger over nyudgivelser inden for alle genrer bliver stillet til rådighed på biblioteket. Denne ordning blev efter at have været forelagt de indsattes talsmand umiddelbart iværksat i arresthuset. Direktoratet havde ingen bemærkninger til denne ordning.

Jeg henstiller til arresthuset at overveje en tilsvarende løsning for Arresthuset i Hobro, og jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

Hvad bøger på fremmedsprog angår; henviser jeg til pkt. 6.7.

Det fremgår af ordensreglerne for arresthuset (og instruksen) at bytning af bøger foregår på tirsdage mellem kl. 13.00 og 14.00.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvorledes arresthuset forholder sig med henblik på biblioteksadgang hvis en person bliver indsat i arresthuset på et tidspunkt hvor der er en uge eller næsten en uge til den næste (ordinære) "biblioteksdag".

2.3.4. Værksted

Der er indrettet værksted i arresthusets stueetage (underetage) ved siden af personalets garderobe mv. Værkstedet er et kvadratisk rum på størrelse med to enkeltceller. Der er også her lyse vægge. I loftet er der lysstofrør. Der er et arbejdsbord langs den ene væg. Her var tre indsatte på tidspunktet for inspektionen i gang med at veje/måle og pakke bolte i poser. På værkstedet pakkes/samles også forskellige plastelementer – herunder vandkander til børn til brug i sandkasse mv. På gangen der fører til værkstedet, er der yderligere et par arbejdsborde. Det blev oplyst at der kan være op til fire indsatte beskæftiget i værkstedet ad gangen. I tilknytning til værkstedet er der en lille frokoststue til brug for de indsatte når de holder pauser. Der er også et toilet.

Værkstedslokalerne giver mig ikke anledning til bemærkninger. Om beskæftigelsen af de indsatte i værkstedet henviser jeg til pkt. 3.1.

2.3.5. Toilet og bad (og rensesvæske)

På 1. og 2. sal er der toilet og brusebad til brug for de indsatte cirka midt på gangen. Rummene er pæne bortset fra afskalninger enkelte steder. Som allerede nævnt er der et toilet i stueetagen til brug for de indsatte som arbejder i værkstedet. Der er yderligere et toilet i stueetagen i tilknytning til de indsatte vaskerum.

Toilet- og baderummene giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Det fremgår af arresthusets husorden at indsatte som er beskæftiget uden for cellerne, bader efter arbejdstids ophør. Øvrige indsatte bader efter aftale med personale. Ønsker skal ifølge husordenen fremsættes ved indsamlingen efter morgenmaden. På mit spørgsmål herom under den afsluttende samtale blev det oplyst at arresthuset ikke følger denne regel alt for rigoristisk. Indsatte som senere på dagen kommer i tanke om at de gerne vil i bad, bliver således normalt ikke afvist.

På toiletterne er opsat sæbedispensere, og der hang på tidspunktet for inspektionen stofhåndklæder til at tørre hænderne i (dog ikke alle steder). På "gangmandskøkkenet" i stueetagen lå på tidspunktet for inspektionen et stykke håndsæbe. I dette rum var der i modsætning til andre steder i arresthuset papirhåndklæder.

Jeg anbefalede under inspektionen at arresthuset af hygiejniske grunde anskaffer papirhåndklæder eller håndklæderuller.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg tidligere i forbindelse med inspektioner har anbefalet arresthuse af hygiejniske (og sundhedsmæssige) grunde at fjerne håndklæderne og erstatte disse med papirhåndklæder eller en håndklæderulle. Jeg har i den forbindelse bemærket at jeg er opmærksom på at nogle af de indsatte foretrækker håndklæder, men at jeg af nævnte grunde mener at arresthuset må henvise disse indsatte til at (medbringe og) anvende deres eget håndklæde.

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen den 26. marts 2003 har udsendt en generel henstilling til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at udskifte håndsæbe og håndklæder med hhv. flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller. Jeg er endvidere bekendt med at direktoratet som en opfølgning herpå har sendt en skrivelse af 3. juli 2003 til institutionerne. Det fremgår af denne skrivelse at enkelte institutioner i anledning af direktoratets henstilling har tilkendegivet at de på grund af de udmeldte rådighedsbeløb har vanskeligt ved at efterkomme henstillingen. Direktoratet har efter omstændighederne taget dette til efterretning, men har samtidig understreget at direktoratet lægger vægt på at henstillingen indgår i overvejelser i forbindelse med planlægningen af den fremtidige ressourceanvendelse.

Jeg går på denne baggrund ud fra at Arresthuset i Hobro har opsat papirhåndklæder eller håndklæderuller (eller evt. elektriske håndtørre) eller vil gøre det så snart det er økonomisk muligt – også i besøgsrummet.

Der var ikke rensesvæske på toilet eller baderum. Det fremgår af rapporten vedrørende Direktoratet for Kriminalforsorgens inspektion af arresthuset den 15. september 1998 (rejseinspektionen) at der på dette tidspunkt var rensesvæske på toiletterne.

Arrestforvareren oplyste at han under sin tidligere ansættelse i Arresthuset i Randers har oplevet at andre indsatte smed rensesvæsken på badeværelset væk. De indsatte i Arresthuset i Hobro er derfor henvist til at rette henvendelse til lægen hvis de har behov for at få rensesvæske.

Direktoratet har udsendt skrivelser om en (forsøgs)ordning med udlevering af rensesvæske. I skrivelse af 3. oktober 2000 (hvormed forsøgsordningen blev gjort permanent) anførte direktoratet bl.a. at det er en forudsætning "at rensesvæske og vejledning er frit tilgængeligt for de indsatte". Denne forudsætning kan godt imødekommes ved en ordning hvorefter rensesvæsken frit kan afhentes hos sundhedspersonalet,

såfremt der lokalt kan opnås enighed om at en sådan ordning er hensigtsmæssig, men det forudsætter at der på hverdage kommer sundhedspersonale i institutionen, jf. et brev af 16. januar 2001 fra direktoratet til anstalterne og arrestinspektørerne.

I Arresthuset i Hobro kommer lægen kun en gang om ugen.

Allerede af denne grund opfylder den procedure som arresthuset nu har indført, efter min opfattelse ikke kravet om at rensevæsken skal være frit tilgængelig for de indsatte. Dette er beklageligt.

Jeg henstiller til arresthuset at sørge for at rensevæsken gøres frit tilgængelig for de indsatte, og at der i tilknytning til rensevæsken opsættes en vejledning i brugen heraf. Jeg henstiller endvidere til arresthuset løbende at tjekke at rensevæske og vejledning forefindes.

Jeg beder arresthuset om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

2.3.6. Køkken

Der er et køkken til opbevaring og opvarmning mv. af maden fra Statsfængslet ved Sdr. Omme. Køkkenet var kort tid forinden inspektionen blevet inspiceret af fødevareregionen uden at dette havde affødt (kritiske) bemærkninger.

Køkkenet giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

Om de indsattes manglende rådighed over køkkenfaciliteter til eget brug henviser jeg til pkt. 6.15.

2.3.7. Gårdtursarealer

Der er tre gårde på hver ca. 40 m². Adgang til gårdene sker fra cellegangen på første sal. Dørene ud til gårdene er brede tremmedøre. Gårdene er som allerede nævnt lige store og rektangulære. For enden af gårdene er der en overdækning så det er muligt at stå i læ for regn. Gårdene er overdækket af et relativt nyt, kraftigt, bredmasket trådnæt. Væggene er murstensvægge der er malet hvide bortset fra et smalt bånd foroven. Gårdenes ”gulv” består af betonfliser. Der er ingen udsmykning på væggene og intet møblement i gårdene.

Dette er efter min opfattelse ikke tilfredsstillende. Jeg opfordrede derfor under inspektionen arresthuset til at overveje på hvilken måde gårdtursarealerne kan komme til at fremtræde mindre nøgne.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad min opfordring har ført til.

2.3.8. Lægerum

Der er et lægeværelse med et transportabelt undersøgelsesleje, et skrivebord og en håndvask. Der er aflåste skabe til opbevaring af medicin og journaler. Ved håndvasken er der opsat en sæbedispenser. Der hang endvidere på tidspunktet for inspektionen et stofhåndklæde. Væggene er hvide. Lokalet er lyst og var på tidspunktet for inspektionen rent.

Lægerummet giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

Det blev oplyst at alle personalemedlemmer har en nøgle til journalskabet.

Om dette spørgsmål henviser jeg til pkt. 4.

2.3.9. Vaskefaciliteter

Arresthuset har to vaskesøjler i et vaskerum i stueetagen til brug også for vask af de indsattes private tøj. Der er etableret udsugning fra tørretumblerne.

Der er i arresthusets husorden (tillæg 3) en oversigt over vasketiderne i arresthuset for de indsatte. På opslagstavlen på gangen hang et tilsvarende opslag.

Jeg har ingen bemærkninger til vaskefaciliteterne.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i skrivelse af 8. november 2001 til arrestinspektørerne og arresthusene meddelt at der fremover ikke må kræves betaling for brug af arresthusenes vaskemaskiner. Direktoratet har henvist til at de indsatte skal stilles økonomisk ens hvad enten de benytter arresthusets vaskemaskine eller sender deres tøj til vask på kriminalforsorgens centralvaskerier. Reglerne om vask af

indsattes private tøj er efterfølgende udsendt i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 26. marts 2002 om udlevering af beklædning m.v. til indsatte samt vask og reparation af indsatte private tøj.

Det fremgår af arresthusets husorden at vaskepulver leveres af arresthuset mens eventuelt skyllemiddel indkøbes for den indsatte egne penge.

Jeg går ud fra at de indsatte også får stillet maskinerne gratis til rådighed.

Som jeg tilkendegav under den afsluttende samtale, er Arresthuset i Hobro et tiltalende og forholdsvis rummeligt arresthus med pænt store celler, brede gange og flere øvrige rum som alle var pæne og velholdte, herunder et flot kondirum. De fysiske rammer i arresthuset giver mig således ikke anledning til yderligere bemærkninger.

...

6.5. Besøg og telefonsamtaler

De indsatte har ifølge husordenen normalt adgang til at modtage besøg en gang om ugen i en time. Besøg kan finde sted på alle ugens dage, og der kan på hverdage afvikles i alt tre besøg om dagen af en times varighed mellem kl. 13.30 og 17.00 og i weekender og på helligdage yderligere to besøg om formiddagen. Besøg kan således på hverdage finde sted såvel i som uden for arbejdstiden, men ligger primært i arbejdstiden. Arrestforvareren oplyste at det kun sjældent sker at besøg må afvises.

Efter pkt. 6, 3. afsnit, i direktoratets vejledning nr. 77 af 16. maj 2001 om beskæftigelse m.v. af indsatte i kriminalforsorgens institutioner kan besøg ikke tillades i beskæftigelsestiden medmindre ganske særlige omstændigheder gør sig gældende. Institutionerne skal sørge for at arbejdstiden for personalet tilrettelægges således at bl.a. besøg kan finde sted i fornødent omfang uden for den indsatte beskæftigelsestid, jf. sidste afsnit i samme pkt.

Selv om hverken varetægtsarrestanter eller dømte i arresthusene har beskæftigelsespligt, finder reglerne i beskæftigelsesbekendtgørelsen (nr. 372 af 17. maj 2001) og vejledningen hertil anvendelse over for de indsatte i arresthusene. Bestemmelserne om beskæftigelsestid mv. gælder (dog) kun i det omfang de indsatte beskæftiges, jf. vejledningens pkt. 1, 3. og 4. afsnit.

I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Silkeborg hvor besøgstiderne på hverdage (ligeledes) ligger i arbejdstiden, bad jeg dette arresthus om oplysning om hvorvidt det anførte i beskæftigelsesvejledningen gav arresthuset anledning til at ændre tidspunkterne for besøg. Arresthuset udtalte at arresthuset er meget fleksibel med hensyn til at tillade besøg på andre tidspunkter end de fastsatte hvis de besøgende ikke kan komme på disse tidspunkter, og at arresthuset bl.a. af denne grund ikke fandt det hensigtsmæssigt at ændre besøgstiderne. Direktoratet anførte i tilslutning hertil i en udtalelse af 10. november 2003 følgende:

”...

Vedrørende baggrunden for beskæftigelsesvejledningens punkt 6, 3. afsnit bemærker direktoratet videre, at reglen bygger på beskæftigelsesudvalgets anbefalinger i betænkning 1058/1986, AUF-betænkningen. Det fremgår bl.a. heraf, at navnlig hensynet til forbedring af produktiviteten i arbejdsdriften ligger bag udvalgets forslag om, at fremstillinger og andre aktiviteter skulle placeres uden for arbejdstiden (bet. 1058/1986, s. 11, afsnit. 5 og s. 22ff.). Herudover tilsiger hensynet til den bedst mulige udnyttelse af personaleressourcerne, at antallet af forstyrrelser i de indsatte arbejdsdag minimeres, idet man herved minimerer behovet for at anvende personaleressourcer til at følge indsatte frem og tilbage mellem arbejdsplads og besøgslokale. Dette hensyn gør sig navnlig gældende i forhold til indsatte, der beskæftiges på værksteder og lignende, hvor afstandene mellem besøgslokaler og arbejdspladser - navnlig i fængslerne - kan være relativt store.

Under henvisning til arresthusets fleksible administration af besøgsordningen og til det oplyste om, at reglerne omkring besøgstider dels tjener det formål at sikre bedst mulig udnyttelse af besøgsfaciliteterne, dels fungerer til alles tilfredshed, kan direktoratet henholde sig til det af arresthuset anførte.

Direktoratet vil dog anmode arresthuset om løbende at vurdere om der - navnlig under hensyn til produktiviteten i arresthusets arbejdsdrift - er behov for at ændre reglerne om besøgstid i husordenen.”

Idet jeg som nævnt under pkt. 3.1. forstår det oplyste under dette punkt om at alle indsatte tilbydes arbejde, sådan at arresthuset – modsat mange andre arresthuse – (normalt) ikke har problemer med at skaffe arbejde til de indsatte i arresthuset, går jeg ud fra at de fleste indsatte i arresthuset er beskæftiget. Da der er mulighed for besøg uden for arbejdstiden på såvel hverdage (et besøg dagligt) som i weekenderne (fem besøg dagligt), går jeg tillige ud fra at der ikke er problemer med at afvikle besøg uden for arbejdstiden for de beskæftigede indsatte.

Idet jeg i øvrigt går ud fra at også Arresthuset i Hobro dels administrerer besøgstiderne fleksibelt og dels løbende vil vurdere om der – navnlig under hensyn til produktiviteten i arresthusets arbejdsdrift – er behov for at ændre besøgstiderne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. Som det fremgår, er jeg opmærksom på at der er mulighed for besøg også i weekenden (som kan benyttes af besøgende der ikke har mulighed for at komme inden for de fastsatte tidspunkter på hverdage).

Det fremgår af arresthusets svar i spørgeskemaet at besøg kan strække sig ud over den tid som de indsatte har krav på. Jeg forstår det sådan at indsatte kan få lov til at fortsætte et besøg hvis den efterfølgende tid ikke er booket.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om de indsatte tillige kan få flere besøg hvis der er ledige tider. Jeg beder tillige arresthuset om at oplyse om besøgende der kommer langvejsfra, har mulighed for at få besøg af længere varighed.

Om telefonering er i husordenen anført følgende:

”Afonere har stærkt begrænset adgang til telefon. Telefonadgang kræver forudgående godkendelse af personalet, som efter en konkret vurdering bestemmer, til hvem der må telefoneres, hvornår, hvor længe og hvor ofte telefonering finder sted.

Af personalemæssige grunde, skal telefontilladelser begrænses, specielt for de indsatte som modtager besøg, idet disses behov for kontakt med omverdenen anses for at være tilgodeset. Øvrige afsonere, hvor kontaktpersonen finder det rimeligt, at disse skal have tilladelse, vil generelt kun kunne ringe 1 x 10 min ugentligt. Arresthuset ringer modtageren op og anmoder denne om at ringe tilbage for på denne måde at sørge for, at udgiften ikke afholdes af arresthuset.

...”

De regler som arresthuset den 5. juli 2001 har udfærdiget på grundlag af straffuldbyrdelsesloven, omhandler bl.a. telefonering. Heri er det anført at indsatte der ikke er undergivet brev- og besøgs kontrol, har stærkt begrænset adgang til at telefonere, at tilladelse forudsætter godkendelse af personalet som efter en konkret vurdering bestemmer til hvem der må telefoneres, hvor længe og hvornår, og at de indsatte selv skal afholde samtaleafgiften.

Den indsatte som jeg talte med, fremsatte ønske om at de indsatte i arresthuset får adgang til en korttelefon. Han oplyste at det har kunnet lade sig gøre i (nogle) andre arresthuse. Hvis de indsatte i arresthuset fik en sådan telefon, ville det især have stor betydning for afsonere med børn som i et åbent fængsel ville have helt andre muligheder for at ringe. Han anførte at det med den nuværende telefonordning (sammenholdt med de begrænsede muligheder for at modtage besøg) er svært at holde kontakt til familien.

Ledelsen oplyste at de indsatte (varetægtsarrestanter) som har besøgs- og brevkontrol normalt ikke har mulighed for at ringe. For de øvrige indsatte gælder det at kontaktpersonen vurderer om den indsatte skal have lov til at ringe. Ledelsen er opmærksom på at ordningen nok ikke lever op til de forventninger som de indsatte har ved indsættelsen.

Der er i straffuldbyrdelsesloven – der trådte i kraft den 1. juli 2001 – indført detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller

forvaring, og også for denne kategori indsatte i arresthusene. Jeg henviser til straffuldbyrdelseslovens § 57 og til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001 (telefonbekendtgørelsen). Af lovens § 57, stk. 1, fremgår det at den indsatte har ret til at føre telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Af bekendtgørelsens § 4 fremgår det at institutionens leder kan fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed. Sådanne regler har arresthuset fastsat i husordenen og den 5. juli 2001.

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes regler om telefonsamtaler nu i kapitel 22 i den varetægtsbekendtgørelse der trådte i kraft den 1. december 2003 (bekendtgørelse nr. 897 af 6. november 2003). Indtil da fandt § 23 i cirkulære nr. 220 af 19. december 1980 om varetægtsarrestanternes adgang til brevveksling og besøg mv. anvendelse. Efter bekendtgørelsens § 75, stk. 1 (og tidligere cirkulærets § 23) kan varetægtsarrestanter i det omfang det er praktisk muligt, få tilladelse til at telefonere hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes. Der gælder dog visse undtagelser, jf. stk. 2-5.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, har alle afsonere ret til at føre telefonsamtaler (i det omfang det er praktisk muligt). Denne ret kan efter § 57, stk. 2, kun begrænses hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til den forurettede ved lovovertrædelsen, dvs. efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Der kan således ikke fastsættes særlige regler for indsatte der modtager besøg, og personalet skal ikke vurdere rimeligheden af om den indsatte skal have tilladelse, men alene om der er noget til hinder herfor, jf. § 57, stk. 2. Da retten til at telefonere (kun) gælder i det omfang det er praktisk muligt, kan ønsket om at telefonere imidlertid ikke altid umiddelbart gennemføres, og efter bekendtgørelsens § 4, stk. 2, kan der som nævnt ovenfor fastsættes generelle regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes adgang til at telefonere, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed. I en skrivelse nr. 83 af 16. maj 2001 har direktoratet (under pkt. 2) bemærket at der også f.eks. kan fastsættes begrænsninger med hensyn til i hvilke tidsrum på døgnet de indsatte kan telefonere.

Den telefonordning som arresthuset har beskrevet i husordenen for afsonere, er, som det fremgår, efter min opfattelse ikke i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 57. Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at ændre det anførte i husordenen.

Den i husordenen beskrevne fremgangsmåde med at bede modtageren om at ringe op således at udgifterne til samtalerne betales af modtageren, genfindes ikke i arresthusets regler af 5. juli 2001 hvor det er anført at den indsatte selv skal afholde udgifterne til telefonsamtaler.

Selv om husordenen er revideret efter udfærdigelsen af reglerne af 5. juli 2003, går jeg ud fra at der administreres efter disse regler, jf. også bekendtgørelsens § 2, stk. 1, hvorefter de indsatte selv afholde udgifterne til telefonsamtaler. På denne baggrund, og da arresthuset efter min opfattelse heller ikke bør anvende den fremgangsmåde der er beskrevet i husordenen, henstiller jeg at der sker en ændring af husordenen også vedrørende dette forhold.

Jeg beder om kopi af husordenen når den er ændret.

Jeg beder endvidere om direktoratets eventuelle yderligere bemærkninger til arresthusets telefonordning. Jeg sigter hermed (bl.a.) til det anførte om at afsonere har en "stærkt begrænset adgang til telefon", og at der generelt kun kan ringes en gang om ugen i 10 minutter.

Jeg beder desuden om arresthusets bemærkninger til de indsattes ønske om en korttelefon.

6.6. Talsmandsordning

På tidspunktet for inspektionen havde arresthuset ingen talsmand, men jeg talte som nævnt med en ad-hoc repræsentant for de indsatte.

I et tillæg (tillæg 4) til husordenen er der oplysning om muligheden for at vælge talsmand, og det fremgår heraf at der (kun) kan vælges én talsmand. Herefter er der anført følgende:

”Af samme bekendtgørelses § 4, stk. 2 fremgår det, at arresthuset kan fastsætte begrænsninger i den valgte talsmands ret til kontakt med andre, valgte talsmænd, dersom ganske særlige forhold taler herfor. Af samme stk., pkt. 3 fremgår det, at man fra institutionens side kan bestemme, at talsmænd på særlige afdelinger for negativt stærke indsatte, ikke skal have mulighed for kontakt med andre talsmænd.

Negativt stærke indsatte karakteriseres i anden forbindelse mest som indsatte med ’rockertilhørsforhold’.

Arresthuset bestemmer derfor, at indsatte, som tilhører eller har forbindelse til fornævnte rockergrupper, ikke kan vælges som talsmænd, idet disse som hovedregel skal anbringes på særlige afdelinger for negativt stærke indsatte i den udstrækning, de afsoner på statsfængsel.”

I de tidligere nævnte regler af 5. juli 2001 er anført følgende:

”...

- Der kan vælges 1 talsmand blandt de indsatte samt 1 suppleant til denne.
- Den valgte talsmand har ikke tilladelse til at være i kontakt med varetægtsfængslede, som er isolerede efter rettens kendelse.
- Den valgte talsmand har ikke tilladelse til at være i kontakt med indsatte, som er udelukket fra fællesskab efter lovens § 63, (udelukkelse fra fællesskab)
- Den valgte talsmand har ikke tilladelse til at være i kontakt med indsatte, som er anbragt i straffcelle efter lovens § 68, stk. 2.
- Der kan afholdes halvårlige valg til talsmand.
- Valgene skal foregå skriftligt, arresthusets personale foretager udlevering af stemmesedler og optælling af afgivne stemmer.
- Der vil finde kvartalsvise møder sted mellem talsmanden og arresthusets samarbejdsudvalg.”

Også vedrørende talsmænd er der med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen og til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9 og den nugældende varetægtsbekendtgørelses § 24.

Det er reglernes klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmand, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Hvis de indsatte ikke har valgt talsmand, skal institutionen ved opslag eller lignende orientere de indsatte om muligheden herfor, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3. Der er som nævnt oplysning om muligheden for at vælge talsmand i husordenen.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Det drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fælles talsmand vælges af alle de indsatte eller af talsmændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuelt fælles talsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene (stk. 1, nr. 5), og om talsmændenes drøftelser skal foregå mellem institutionens ledelse eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsattes forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6).

Arresthuset har som nævnt fastsat sådanne regler den 5. juli 2001. Der er oplysning om alle seks forhold.

Af straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, fremgår det at valg af talsmænd skal foregå ved en skriftlig, hemmelig afstemning der kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Som det fremgår af det citerede, er det i arresthusets regel anført at afstemningen foregår skriftligt, men det er ikke (udtrykkeligt) anført at den tillige er hemmelig.

Jeg går ud fra at arresthuset vil præcisere det i reglerne.

Om kontrollen er det i arresthusets regler anført at personalet optæller de afgivne stemmer.

Dette er ikke i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, 4. pkt. Jeg henstiller derfor til arresthuset at ændre husordenen på dette punkt, og jeg beder om underretning når det er sket.

Det fremgår af arresthusets regler at der kan afholdes halvårlige valg, og at der kan vælges en suppleant (jf. talsmandsbekendtgørelsens § 7, stk. 3, hvorefter der kan vælges en suppleant som ved talsmandens forfald overtager dennes rettigheder og forpligtelser).

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om der (kan) afholdes ekstraordinært valg hvis såvel den valgte talsmand som suppleanten overføres eller løslades fra arresthuset (lang tid) før der efter planen skal være talsmandsvalg.

Det fremgår tillige af arresthusets regler at den valgte talsmand ikke har tilladelse til at være i kontakt med indsatte som er udelukket fra fællesskab, eller som er anbragt i strafcelle.

Hvis ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn taler for det, kan institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, efter § 5 i talsmandsbekendtgørelsen fastsætte begrænsninger i talsmandens ret til kontakt med en medindsat, herunder når den medindsatte er udelukket fra fællesskab (nr. 1) eller anbragt i strafcelle (nr. 2). I direktoratets skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 om bekendtgørelsen er det om denne bestemmelse særligt bemærket at afgørelser efter (bl.a.) denne bestemmelse skal træffes ”ud fra en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde”. Det kan således ikke generelt bestemmes at talsmanden ikke har ret til kontakt med indsatte der er udelukket fra fællesskab eller anbragt i strafcelle.

Jeg henstiller derfor til arresthuset at slette de to punkter der omfatter talsmandens manglende ret til kontakt med indsatte der er udelukket fra fællesskab eller anbragt i strafcelle. Jeg beder om underretning når det er sket.

Som det fremgår af det citerede, har arresthuset i husordenen (tillæg 4) med henvisning til bekendtgørelsens § 4, stk. 2, og stk. 2, pkt. 3 (skal rettelig være § 4, stk. 3), bestemt at indsatte som tilhører eller har forbindelse til rockergrupper, ikke kan vælges som talsmænd. Arresthuset har henvist til at sådanne indsatte som hovedregel skal anbringes på særlige afdelinger for negativt stærke indsatte hvis de afsoner i fængsel.

Af straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, fremgår det at **alle** indsatte kan vælges som talsmænd (og af talsmandsbekendtgørelsens § 7, stk. 1, at en talsmand ikke kan afskediges af institutionen). Efter bestemmelsen i talsmandsbekendtgørelsens § 4, stk. 2, som arresthuset har henvist til, kan der fastsættes begrænsninger for **den valgte** talsmands ret til kontakt med medindsatte når ganske særlige omstændigheder taler for det. Ligesom bestemmelsen i § 5 er der tale om at der skal foretages en konkret vurdering ved afgørelser efter denne bestemmelse. § 4, stk. 3, som arresthuset ligeledes (rettelig) har henvist til, vedrører institutionens mulighed for at bestemme at talsmænd på særlige afdelinger ikke må have kontakt med **de øvrige talsmænd** i institutionen. Det kan med andre ord ikke generelt bestemmes at indsatte med rockertilhørsforhold ikke kan vælges som talsmand.

Jeg henstiller på denne baggrund til arresthuset at slette det anførte i husordenen herom, og jeg beder om underretning når det er sket.

...

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om udlån af arresthusets disciplinærsager (efter både disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 og § 7) og sager om afslag på besøg for perioden 1. februar 2002 til 23. januar 2003 (tidspunktet for varslingen af inspektionen), dog maks. de seneste 10 sager inden for hver kategori.

Jeg modtog herefter syv bødeforlæg, 10 forhørsprotokoludskrifter (uden tilhørende indberetninger), 10 notater om afslag på besøg og et notat om tilbagekaldelse af en besøgstilladelse.

...

9. Opfølgning

Jeg beder arresthuset om at sende de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Hobro, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Ombudsmanden modtog i den anledning udtalelser af 16. marts og 10. juni 2004 med bilag fra arrestinspektøren ved Arresthuset i Hobro og Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder et notat fra arrestforvalteren. I en opfølgningsrapport af 24. september 2004 meddelte inspektionschefen herefter følgende:

”...

Ad punkt 2.2. Cellerne

I celle 1 der tidligere var indrettet til observationscelle, var det fortsat muligt at kigge ind gennem (det tidligere) indkig. I fortsættelse af mine bemærkninger herom under inspektionen gik jeg ud fra at indkigget nu var fjernet.

Arrestforvareren har i sit notat (af 19. marts 2004) oplyst at indkigget nu er afblændet, men har samtidig gjort opmærksom på at han anser det for betænkeligt generelt at fratage personalet muligheden for at observere den indsatte i situationer hvor der kan opstå muligheder for voldelige konfrontationer, og i situationer hvor der kan være mistanke om forsøg på selvmord/selvbeskadigelse.

Jeg har noteret mig at indkigget nu er afblændet.

Jeg er enig med arrestforvareren i at der kan være situationer hvor der er behov for at observere den indsatte, fx ved mistanke om forsøg på selvmord eller selvbeskadigelse. Der vil i sådanne situationer eventuelt kunne ske anbringelse i observations- eller sikringscelle hvor der er indkig/vindue i døren (hvis betingelserne for en sådan anbringelse er opfyldte, jf. § 14 i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab og straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 1). Da Arresthuset i Hobro ikke (længere) har en observationscelle (og heller ingen sikringscelle), må en sådan anbringelse i givet fald ske andre steder (fx i Arresthuset i Aalborg).

Efter min opfattelse må der kun være indkigshuller i celler hvor der er et særligt behov for sådanne huller, dvs. i celler der udelukkende anvendes når der er behov for særlig observation/tilsyn med den indsatte som det er tilfældet ved observations- og sikringscelleanbringelse.

Da celle 1 ikke længere er godkendt som observationscelle, men anvendes som almindelig celle, må der derfor efter min opfattelse ikke være indkigshul i døren. Hvis der fortsat var mulighed for indkig, ville der efter min opfattelse være en risiko for at cellen blev benyttet i situationer hvor der burde være sket en observationscelleanbringelse eller truffet en anden foranstaltning. Hvis arresthuset mener at der er behov for observation af en indsat uden at der er grundlag for observationscelleanbringelse - eller indtil en overførsel med henblik på en sådan anbringelse kan finde sted - vil der kunne træffes beslutning om at den indsatte skal være under konstant opsyn eller tilses (meget) ofte af personalet.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg er bekendt med at et arresthus har overført indsatte som havde forsøgt at begå selvmord i arresthuset, til detentionen. Jeg har anmodet direktoratet om at

oplyse om det retlige grundlag for en sådan (midlertidig) anbringelse i detentionen, men har endnu ikke modtaget svar herpå.

Da arresthuset som nævnt har blændet indkigshullet i celle 1, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ikke alene cellerne, men også cellegangene var præget af dårlig luft - i særdeleshed cellegangen på 2. sal. Det blev under rundgangen i arresthuset oplyst at luften fra gangene, hvis vinduerne åbnes og vinden bærer væk fra vinduet, bliver trukket ind i cellerne via den udluftningskanal som varmerørene er ført igennem. Det er således ikke sikkert at der kommer frisk luft ind i cellen selv om vinduet/vinduerne bliver åbnet. Jeg bad på denne baggrund arresthuset om at oplyse om der er en fast rutine for udluftning af cellegangene.

Arresthuset har oplyst at der ikke er nogen fast rutine vedrørende udluftning af cellegangene. Vinduerne, som kan åbnes, står som oftest åbne en stor del af døgnet, i særdeleshed i den varme del af året.

Direktoratet har oplyst at maskinmesteren på Statsfængslet i Horsens har oplyst at der har været foretaget serviceeftersyn på ventilationsanlægget den 29. marts 2004. Der blev konstateret en defekt indblæsningsføler. Denne er udskiftet den 31. marts 2004 således at anlægget nu fungerer optimalt. Der skulle herefter ifølge maskinmesteren ikke være problemer med ventilationen i arresthuset.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg omtalte besigtigelsen af celle 22 hvor der var persiener for en del af vinduet og opsat viskestykker for resten af vinduet. Jeg gengav Direktoratet for Kriminalforsorgens udtalelse af 16. oktober 2003 i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Maribo hvorefter ønsker fra indsatte der har et særligt behov for at få opsat gardiner, bør imødekommes, såfremt dette kan ske på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde. Jeg nævnte desuden at direktoratet i den forbindelse havde anført at gardinerne skal være af brandhæmmende materiale og opsættes så de i længden svarer til vinduets størrelse og ikke kan trækkes ud over bredden af vinduet, og at ydervægge ikke må være dækket af plakater og lignende. Jeg gik ud fra at arresthuset ville administrere i overensstemmelse hermed.

Arresthuset har oplyst at alle cellevinduer er forsynet med brandhæmmende persiener som helt kan udelukke dagslys.

Jeg har noteret mig det oplyste - som jeg således går ud fra også gælder celle 22 selv om der på inspektionstidspunktet var viskestykker for en del af vinduet.

Jeg bad om arresthusets bemærkninger til det forhold at ledningsudtaget i loftet på tidspunktet for inspektionen var fritlagt og ikke umiddelbart fremstod som en fast installation.

Arresthuset har oplyst at det nævnte ledningsudtag er en fast installation, og at det nu er tildækket. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Inventaret i de besigtigede celler var af meget varierende kvalitet. Arresthuset oplyste under inspektionen at arresthuset i oktober 2001 havde ansøgt om udskiftning af bl.a. de (sidste) gamle vægophængte jernsenge med tilhørende madrasser. Arresthuset oplyste at ansøgningen var indgivet på direktoratets opfordring, og at arresthuset havde opfattet denne som indeholdende en tilkendegivelse om at en ansøgning ville blive imødekommet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen havde i brev af 19. februar 2003 som jeg modtog forud for inspektionen, oplyst at direktoratet den 18. december 2002 havde meddelt arresthuset at ovennævnte ansøgning om særbevilling til nye cellebrikse, madrasser mv. ville blive medtaget på ventelisten over projekter for år 2003.

Jeg bad om udlån af direktoratets akter om dette spørgsmål og om direktoratets bemærkninger til arresthusets opfattelse af at ansøgningen ville blive imødekommet. Hvis ansøgningen ikke på daværende

tidspunkt var imødekommet, bad jeg direktoratet om nærmere oplysninger om hvornår dette ville kunne ske.

Arresthuset har oplyst at arresthuset kort før årsskiftet 2003/2004 modtog det antal komplette sæt celleinventar som arresthuset havde ansøgt om, og 10 ekstra madrasser. Al celleinventar i arresthuset er herefter af ny/nyere dato. Arresthuset har videre oplyst at alle madrasser løbende vil blive stillet i reol til udluftning.

Direktoratet har vedlagt direktoratets akter om arresthusets ansøgning om særbevilling til nye cellebrikse, madrasser mv. Direktoratet har samtidig oplyst at det på sagens ekspeditionsark den 5. april 2002 er noteret at arrestforvareren telefonisk er orienteret om at direktoratet desværre på grund af den økonomiske situation ikke kunne give særbevilling til det ansøgte i 2002. Direktoratet havde ved samme lejlighed lovet at se på sagen igen sidst på året. Den 18. december 2002 gav direktoratet skriftligt meddelelse om at ansøgningen ville blive medtaget på venteliste over projekter for år 2003. Der er den 10. november 2003 givet en særbevilling på 198.830 kr. til udskiftning af inventaret i 20 celler og til indkøb af madrasser.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad endvidere om direktoratets bemærkninger til det forhold at arresthuset (i hvert fald indtil videre) ikke havde flere madrasser end der er brug for til cellerne, og dermed ikke kunne håndtere madrasserne som beskrevet i direktoratets vejledning fra august 2002.

Direktoratet har henvist til den bevilling som arresthuset fik den 10. november 2003 til 10 ekstra madrasser, hvorefter arresthuset skulle kunne håndtere madrasserne i overensstemmelse med vejledningen fra august 2002.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.3.3. Skolestue og bibliotek

Jeg bad arresthuset om at oplyse om det nærmere indhold af arresthusets aftale med det lokale bibliotek.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke har en særlig aftale med biblioteket, men at de indsatte hvis de har særlige (bog)ønsker, kan bestille materiale, og at arresthuset faxer bestillingssedlerne til biblioteket. På direktoratets forespørgsel har arresthuset oplyst at der er et bogdepot i arresthuset med ca. 300 bind hvilket er i overensstemmelse med den generelle aftale indgået mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Kommunernes Landsforening.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Efter den generelle aftale mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Kommunernes Landsforening (som jeg er bekendt med for tiden er under revision) kan der indgås aftale med et lokalt folkebibliotek om biblioteksbetjening af arresthusene. Ordningen omfatter tre forskellige niveauer, men på alle niveauer udføres betjeningen bl.a. ved at en bibliotekar (en gang om måneden) tilser arresthusbiblioteket og udskifter bogsamlingen.

Under pkt. 6.7. har arresthuset oplyst at "aftalen" med biblioteket indebærer levering af avis. Jeg går således ud fra at arresthuset har en aftale med biblioteket.

Jeg henviser i den forbindelse også til s. 10 (pkt. 8.1. og 8.2.) i rapporten af november 1999 vedrørende direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Hobro den 15. september 1998. Det fremgår heraf bl.a. at der ville blive udarbejdet en lokalaftale vedrørende biblioteksbetjeningen, og at arresthuset ville sende en kopi heraf til direktoratet.

Jeg beder på denne baggrund arresthuset om at uddybe det oplyste om at arresthuset ikke har en særlig aftale med biblioteket. Hvis der (som jeg umiddelbart må forstå arresthusets udtalelse) ikke foreligger en skriftlig aftale, beder jeg om oplysning om hvorvidt det har været overvejet at indgå en sådan aftale med et bibliotek om biblioteksbetjening af arresthuset, jf. også det oplyste under direktoratets inspektion i

1998. Jeg beder desuden om oplysninger om i hvilket omfang der sker udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling.

Jeg har noteret mig det oplyste om størrelsen af arresthusets bogsamling.

Under henvisning til direktoratets udtalelse i sagen vedrørende min inspektion af Statsfængslet ved Nr. Snede og oplysninger fra sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk om forekomsten af bogkataloger/boglister henstillede jeg til arresthuset at overveje en løsning svarende til den som findes i Arresthuset i Holbæk. Jeg bad arresthuset om at underrette mig om hvad der skete i anledning af min henstilling.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har en aftale med biblioteket som leverer bogkataloger når disse opdateres.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Idet det af ordensreglerne for arresthuset (og instruks) fremgår at bytning af bøger foregår en gang om ugen, bad jeg arresthuset om at oplyse hvorledes arresthuset forholder sig med henblik på biblioteksadgang hvis en person bliver indsat i arresthuset på et tidspunkt hvor der er en uge eller næsten en uge til den næste (ordinære) "biblioteksdag".

Arresthuset har oplyst at nyindsatte vil få mulighed for at låne bøger uanset hvilken ugedag de ankommer. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.3.5. Toilet og bad (og renselvæske)

Jeg gik på baggrund af Direktoratet for Kriminalforsorgens henstilling af 26. marts 2003 til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at udskifte håndsæbe og håndklæder med hhv. flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller og direktoratets opfølgning herpå i skrivelse af 3. juli 2003 ud fra at Arresthuset i Hobro havde opsat papirhåndklæder eller håndklæderuller (eller evt. elektriske håndtørre) eller ville gøre det så snart det var økonomisk muligt - også i besøgsrummet.

Arresthuset har oplyst at arresthuset vil indkøbe håndklæderuller eller papirhåndklæder når økonomien tillader det.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg henstillede til arresthuset at sørge for at renselvæsken gøres frit tilgængelig for de indsatte, og at der i tilknytning til renselvæsken opsættes en vejledning i brugen heraf. Jeg henstillede endvidere til arresthuset løbende at tjekke at renselvæske og vejledning forefindes. Jeg bad arresthuset om underretning om hvad der skete i anledning af min henstilling.

Arresthuset har oplyst at der nu er anbragt frit tilgængelige beholdere med renselvæske på de indsattes toiletter. Disse beholdere indeholder en lille mængde renselvæske og er forsegledede mod misbrug. Alle beholdere er påtrykt en vejledning. Beholdningen af renselvæske på de indsattes toiletter følges nøje og suppleres hvis der viser sig at være et forbrug. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad punkt 2.3.7. Gårdtursarealer

Jeg opfordrede under inspektionen arresthuset til at overveje på hvilken måde gårdtursarealerne kunne komme til at fremtræde mindre nøgne. Jeg bad arresthuset om at oplyse hvad min opfordring havde ført til.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har overvejet at opsætte borde og bænke på gårdtursarealet, men da en sådan opsætning vil give de indsatte adgang til de bevægelsessensorer der er monteret i nettet over gårdene, mener arresthuset ikke at borde og bænke bør opsættes. Arresthuset har endvidere overvejet opsætning af blomsterkummer, men mener også at dette vil kunne give de indsatte adgang til bevægelsessensorerne. Endelig er det arresthusets opfattelse at blomster og planter ikke vil "overleve"

de indsatte leg og hæværk under afvikling af gårdtur. Arresthuset er indstillet på at foretage en form for udsmykning af murene på arealet når arresthusets økonomi tillader det, og når der er kvalificeret arbejdskraft blandt de indsatte.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets bemærkninger om mulighederne for at gøre gårdtursarealerne mindre nøgne med udsmykning af murene. Direktoratet er enig med arresthuset i at det ikke er hensigtsmæssigt at placere borde og bænke i gårdene, da dette vil kunne give de indsatte umiddelbar mulighed for at komme til de bevægelsesalarmer der er påmonteret overdækningen af gårdtursarealerne.

Jeg har noteret mig at spørgsmålet om opsætning af borde, bænke og blomsterkummer har været overvejet, og baggrunden for at det ikke anses for hensigtsmæssigt at opsætte disse ting. Jeg har endvidere noteret mig at der vil ske en udsmykning af murene så snart arresthusets økonomi tillader det, og når der er kvalificeret arbejdskraft blandt de indsatte.

...

Ad punkt 6.5. Besøg og telefonsamtaler

Jeg bad arresthuset om at oplyse om de indsatte kan få flere besøg hvis der er ledige tider. Jeg bad tillige arresthuset om at oplyse om besøgende der kommer langvejsfra, har mulighed for at aflægge besøg af længere varighed end angivet i de interne regler.

Arresthuset har oplyst at der i vid udstrækning gives tilladelse til flere besøg ugentligt ved ledig kapacitet i besøgsrummet. Arresthuset har endvidere oplyst at der normalt gives ekstra tid til besøgende som kommer langvejsfra, hvis de anmoder om det. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Om telefonering var i arresthusets husorden anført følgende:

"Afonere har stærkt begrænset adgang til telefon. Telefonadgang kræver forudgående godkendelse af personalet, som efter en konkret vurdering bestemmer, til hvem der må telefoneres, hvornår, hvor længe og hvor ofte telefonering finder sted.

Af personalemæssige grunde, skal telefontilladelser begrænses, specielt for de indsatte som modtager besøg, idet disses behov for kontakt med omverdenen anses for at være tilgodeset. Øvrige afsonere, hvor kontaktpersonen finder det rimeligt, at disse skal have tilladelse, vil generelt kun kunne ringe 1 x 10 min ugentligt. Arresthuset ringer modtageren op og anmoder denne om at ringe tilbage for på denne måde at sørge for, at udgiften ikke afholdes af arresthuset.

..."

Da telefonordningen for afsonere efter min opfattelse ikke var i overensstemmelse med straffuldbyrdeslovens § 57, henstillede jeg til arresthuset at ændre det anførte i husordenen.

Jeg henstillede også at den i husordenen beskrevne fremgangsmåde hvorefter modtageren anmodes om at ringe op således at udgifterne til samtalerne betales af modtageren, blev ændret (selv om jeg gik ud fra at arresthuset ikke anvendte denne fremgangsmåde, men administrerede efter arresthusets regler af 5. juli 2001 hvor det er anført at den indsatte selv skal afholde udgifterne til telefonsamtaler).

Jeg bad om kopi af husordenen når den var ændret.

Jeg bad endvidere om direktoratets eventuelle yderligere bemærkninger til arresthusets telefonordning. Jeg sigtede hermed (bl.a.) til det anførte om at afsonere har en "stærkt begrænset adgang til telefon", og at der generelt kun kan ringes en gang om ugen i 10 minutter.

Arresthuset har oplyst at husordenen er ændret således at det fremgår at "afsonere ... kun [vil] blive givet tilladelse til at føre telefonsamtaler i meget begrænset udstrækning og under hensyntagen til, hvorvidt personalet kan afse tid til at påhøre samtalerne".

Arresthuset har endvidere oplyst at husordenen med hensyn til den beskrevne fremgangsmåde for så vidt angår opkald er ændret. Arresthuset har vedlagt kopi af den reviderede husorden.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Direktoratet har noteret sig, at husordenen er revideret den 5. februar 2004. Direktoratet finder dog fortsat ikke, at arresthusets telefonordning er i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 57.

Husordenens regler om afsoneres adgang til at telefonere bør, efter direktoratets opfattelse, indholde en gengivelse af hovedindholdet af straffuldbyrdelseslovens § 57, samt retningslinier om den praktiske gennemførelse, dvs. primært fremgangsmåde, tidsrum mv. Men evt. også, hvad man normalt kan forvente med hensyn til antal og varighed. Det bør fremgå af husordenen, at disse retningslinier kan fraviges, hvis der i konkrete situationer foreligger særlige omstændigheder.

For så vidt angår varetægtsarrestanter bør hovedindholdet af varetægtsbekendtgørelsens § 75 gengives i husordenen. Endvidere bør det fremgå, at anmodninger om at føre telefonsamtale med forsvareren i almindelighed imødekommes, og at disse aldrig påhøres eller aflyttes, jf. § 76, stk. 1 og 2 i bekendtgørelsen.

Direktoratet har henstillet til arresthuset at ændre husordenen i overensstemmelse med ovenstående.”

Jeg er enig med direktoratet i at arresthusets telefonordning fortsat ikke er i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 57. Jeg tager til efterretning at direktoratet har henstillet til arresthuset at ændre husordenen i overensstemmelse med det som direktoratet har anført, og jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af denne henstilling.

Jeg bad desuden om arresthusets bemærkninger til de indsattes ønske om en korttelefon.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er af den opfattelse at indførelse af korttelefoner vil medføre en forventning hos de indsatte om øget adgang til telefon, og at arresthuset ikke for tiden kan indfri en sådan forventning. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Bortset fra at bemærke at jeg går ud fra at arresthuset samtidig har overvejet eller vil overveje om denne eller andre ordninger kan bidrage til at lette den praktiske gennemførelse af de indsattes adgang til at telefonere, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. Jeg kan i den forbindelse oplyse at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk har udtalt at det under nærmere angivne forudsætninger ikke i sig selv er i strid med straffuldbyrdelseslovens § 57 (eller nu varetægtsbekendtgørelsens § 75) at arresthuset i de lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes adgang til at telefonere fastsætter at de indsatte som udgangspunkt kan få godkendt et bestemt antal telefonnumre. Direktoratet har herved (netop) lagt til grund at en ordning hvorved der sker en samlet godkendelse af et antal telefonnumre som den indsatte umiddelbart ønsker at ringe til, ligesom en samlet stillingtagen til i hvilket omfang der skal ske påhør/aflytning af telefonsamtalerne, kan bidrage til at lette den praktiske gennemførelse af de indsattes adgang til at telefonere.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

I arresthusets interne regler om talsmandsordningen var det anført at afstemningen foregår skriftligt, men det var ikke (udtrykkeligt) anført at den tillige er hemmelig. Da det af straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, fremgår at valg af talsmænd skal foregå ved en skriftlig, hemmelig afstemning, gik jeg ud fra at arresthuset ville præcisere det i reglerne.

Da det i arresthusets regler var anført at personalet optæller de afgivne stemmer, hvilket ikke er i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, 4. pkt., hvorefter valget skal kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab, henstillede jeg desuden til arresthuset at ændre husordenen på dette punkt. Jeg bad om underretning når det var sket.

Arresthuset har oplyst at der i husordenen nu er anført følgende: "Valg af talsmænd foregår ved skriftlig, hemmelig afstemning, som kontrolleres og optælles af arresthuset og indsatte i fællesskab." Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg anmodede arresthuset om at oplyse om der (kan) afholdes ekstraordinært valg hvis såvel den valgte talsmand som suppleanten overføres eller løslades fra arresthuset (lang tid) før der efter planen skal være talsmandsvalg.

Arresthuset har oplyst at der vil kunne afholdes nye talsmandsvalg hvis den valgte talsmand eller dennes suppleant overføres/løslades. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg henstillede desuden til arresthuset at slette de to punkter i de interne regler der omfattede talsmandens manglende ret til kontakt med indsatte der er udelukket fra fællesskab eller anbragt i strafcelle. Jeg bad om underretning når det var sket.

Arresthuset har oplyst at de nævnte punkter slettes i arresthusets regler om talsmandskontakt med andre indsatte. Det fremgår af de reviderede regler at det er sket. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg henstillede tillige til arresthuset at slette det anførte i husordenen om at indsatte som tilhører eller har forbindelse til rockergrupper, ikke kan vælges som talsmænd. Jeg henviste til at det af straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 2, fremgår at alle indsatte kan vælges som talsmænd. Jeg bad om underretning når det var sket.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke mener at kunne imødekomme denne henstilling. Arresthuset har henvist til at arresthusets begrundelse, som fremgår af husordenen, underbygges af et notat af 8. juli 2003 fra direktoratet. Heri er bl.a. som begrundelse for at negativt stærke indsatte ikke kan anbringes på fællesskabsafdelingerne i Københavns Fængsler anført at arresthusene efter direktoratets vurdering i højere grad end Københavns Fængsler har praktisk mulighed for at begrænse fællesskabet og dermed de stærke indsattes mulighed for negativ påvirkning af medindsatte. Arresthuset mener derfor at en funktion som talsmand ville give en negativt stærk indsat endog meget store muligheder for at udøve negativ indflydelse på medindsatte hvorfor en ændring af arresthusets husorden ville være i modstrid med førnævnte skrivelse.

Direktoratet har anført følgende:

"...

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens §34, stk. 2, at alle indsatte kan vælges som talsmand. Direktoratet er derfor enig med ombudsmanden i, at det ikke generelt kan bestemmes, at indsatte med rocker-tilhørsforhold ikke kan vælges som talsmand. Direktoratets skrivelse af 8. juli 2003, som arresthuset henviser til, omhandler anbringelse af negativt stærke varetægtsarrestanter. Det er heri bl.a. anført, at det på grund af den udstrakte grad af fællesskab som præger Københavns Fængsler, er besluttet, at ikke-isolerede negativt stærke varetægtsarrestanter ikke skal anbringes i Københavns Fængsler, men derimod i arresthusene, der i højere grad har begrænset fællesskab.

Den nævnte skrivelse regulerer derimod intet om negativt stærke indsattes adgang til at blive valgt som talsmand. Direktoratet skal derfor i lighed med ombudsmanden henstille til arresthuset at slette det anførte om, at negativt stærke indsatte ikke kan vælges som talsmand."

Jeg tager til efterretning at direktoratet har henstillet til arresthuset at slette det anførte i husordenen om at negativt stærke indsatte ikke kan vælges som talsmænd, og beder om underretning når arresthuset har fulgt henstillingen.

...

9. Opfølgning

Jeg afventer oplysninger og underretning vedrørende enkelte punkter, jf. ovenfor.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Hobro, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Ombudsmanden modtog i den anledning udtalelser af 6. oktober og 11. november 2004 med bilag fra arrestinspektøren ved Arresthuset i Hobro og Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder et notat fra arrestforvalteren som arrestinspektøren har henholdt sig til.

I en opfølgningsrapport nr. 2 af 23. december 2004 meddelte inspektionschefen herefter følgende:
”...

Ad punkt 2.3.3. Skolestue og bibliotek

Jeg bad i den endelige rapport arresthuset om at oplyse om det nærmere indhold af arresthusets aftale med det lokale bibliotek. I arresthusets udtalelse i den anledning oplyste arresthuset at arresthuset ikke havde en særlig aftale med biblioteket, men at de indsatte kunne bestille materiale. Under pkt. 6.7. oplyste arresthuset imidlertid samtidig at "aftalen" med biblioteket indebar levering af avis. Jeg gik således ud fra at arresthuset havde en aftale med biblioteket, og jeg henviste i den forbindelse også til at der ifølge rapporten af november 1999 vedrørende direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Hobro den 15. september 1998 ville blive udarbejdet en lokalaftale vedrørende biblioteksbetjeningen.

Jeg bad på denne baggrund arresthuset om at uddybe det oplyste om at arresthuset ikke havde en særlig aftale med biblioteket. Hvis der (som jeg umiddelbart måtte forstå arresthusets udtalelse) ikke forelå en skriftlig aftale, bad jeg om oplysning om hvorvidt det havde været overvejet at indgå en sådan aftale med et bibliotek om biblioteksbetjening af arresthuset, jf. også det oplyste under direktoratets inspektion i 1998. Jeg bad desuden om oplysninger om i hvilket omfang der sker udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling.

Arresthuset har oplyst at det har været overvejet at udarbejde en skriftlig aftale om biblioteksbetjeningen. Arrestforvareren har oplyst at han som formand for Dansk Arrestforvarerforening deltager i en arbejdsgruppe vedrørende revision af den gældende biblioteksaftale, og at udarbejdelse af en lokal aftale om biblioteksbetjeningen afventer arbejdsgruppens indstilling.

Med hensyn til udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling har arresthuset oplyst at det sker to gange om året.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ikke mener at arresthuset bør pålægges at indgå en skriftlig aftale. Direktoratet har henvist til at biblioteksbetjeningen i arresthuset foregår tilfredsstillende, og at arbejdsgruppens indstilling vedrørende revision af biblioteksbetjeningen forventes afgivet i slutningen af december 2004. Direktoratet har taget arresthusets oplysning vedrørende udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling til efterretning.

Jeg har noteret mig at der ikke - som bebudet under direktoratets inspektion af arresthuset - dengang blev udarbejdet en lokal aftale om biblioteksbetjeningen. Jeg har endvidere noteret mig at arresthuset (nu) afventer indstillingen fra arbejdsgruppen. Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger at direktoratet - henset til at arbejdsgruppens indstilling forventes at foreligge meget snart, og at biblioteksbetjeningen fungerer tilfredsstillende - ikke mener at arresthuset nu bør pålægges at udarbejde en lokal aftale.

Jeg har ligeledes noteret mig det oplyste om at bogsamlingen i arresthuset udskiftes to gange om året.

Idet jeg går ud fra at spørgsmålet om indgåelse af en biblioteksaftale vil blive overvejet når direktoratet har taget stilling til indstillingen fra arbejdsgruppen vedrørende den generelle aftale, foretager jeg mig ikke mere vedrørende biblioteksbetjeningen i Arresthuset i Hobro.

Ad punkt 6.5. Besøg og telefonsamtaler

Jeg tog til efterretning at direktoratet havde henstillet til arresthuset at ændre husordenen i overensstemmelse med det som direktoratet havde anført vedrørende telefonordningen (jf. citatet i opfølgingsrapporten). Jeg bad om underretning om hvad der skete i anledning af denne henstilling.

Arresthuset har oplyst at husordenen er ændret på dette punkt, og har citeret formuleringen af husordenen efter ændringen. Foruden citat af reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 57 og varetægtsbekendtgørelsens § 75 og oplysning om at samtaler med forsvareren i en straffesag i almindelighed imødekommes, og at der ikke sker aflytning af disse samtaler (jf. direktoratets henstilling til arresthuset om indføjelse heraf), er (bl.a.) følgende nu anført om adgangen til telefonsamtaler:

"Afonere har begrænset adgang til telefon. Telefonadgang kræve forudgående godkendelse af personalet.

Der kan maksimalt gives tilladelse til 2 telefonopringninger ugentligt af 10 minutters varighed. Der vil dog kunne ske begrænsninger i foranstående, dersom personalet ikke er i stand til at afse den fornødne tid til aflytningen.

Der gives tilladelse til at telefonere til i alt 4 personer, som godkendes af personalet.

Samtalen skal ske på et sprog, som personalet kan forstå.

Tidspunkt for afvikling af telefonsamtaler aftales med din kontaktperson.

Der gøres opmærksom på, at telefonsamtalerne som udgangspunkt vil blive påhørt af personalet.

Den indsatte afholder selv udgiften til telefonsamtalen.

..."

Direktoratet har noteret sig at husordenen er ændret således at straffuldbyrdelseslovens § 57 nu er gengivet heri, og at husordenen indeholder retningslinjer om den praktiske gennemførelse af telefonsamtaler. Direktoratet har herefter anført følgende:

"Det fremgår af husordenen, at der maksimalt kan gives tilladelse til 2 telefonopringninger ugentligt af 10 minutters varighed, og at der vil kunne ske begrænsninger heri, dersom personalet ikke er i stand til at afse den fornødne tid til aflytningen.

Ved brev af 10. juni 2004 meddelte direktoratet arresthuset, at det bør fremgå af husordenen, at retningslinjerne kan fraviges, hvis der i konkrete situationer foreligger særlige omstændigheder. Direktoratet sigtede med denne formulering til særlige omstændigheder vedrørende den indsatte forhold.

Direktoratet vil meddele arresthuset, at husordenen, efter direktoratets opfattelse, udover den ovenfor citerede mulighed for fravigelse af hensyn til den personalemæssige situation, bør indeholde en mulighed for fravigelse til fordel for den indsatte som nævnt i brevet af 10. juni 2004."

Jeg er enig med direktoratet i at husordenen bør indeholde retningslinjer om fravigelse til fordel for den indsatte (og at det således heller ikke bør anføres at der "maksimalt" gives tilladelse til to ugentlige samtaler af 10 minutters varighed), jf. også straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, hvorefter afsonere har (en egentlig) ret til at føre telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Jeg har noteret mig at direktoratet vil meddele arresthuset at husordenen bør indeholde nævnte mulighed for fravigelse til fordel for den indsatte, og går ud fra at arresthuset vil ændre husordenen i overensstemmelse hermed.

Jeg har i øvrigt noteret mig at adgangen for afsonere til at telefonere nu ikke længere er anført som en "meget" begrænset adgang, men blot som en begrænset adgang, og at afsonere nu (som udgangspunkt) har adgang til et telefonere to i stedet for tidligere kun en gang om ugen.

Det fremgår som nævnt nu af arresthusets husorden at der gives tilladelse til at telefonere til i alt fire personer som godkendes af arresthuset. Jeg går ud fra at indføjelsen heraf er sket på baggrund af min oplysning i opfølgingsrapporten om at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk havde udtalt at det under nærmere angivne forudsætninger ikke i sig selv er i strid med straffuld-

byrdeleslovens § 57 at arresthuse i de lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsatte adgang til at telefonere fastsætter at de indsatte som udgangspunkt kan få godkendt et bestemt antal telefonnumre. Som også nævnt i opfølgingsrapporten har direktoratet herved lagt til grund at en ordning hvorved der sker en samlet godkendelse af et antal telefonnumre som den indsatte umiddelbart ønsker at ringe til, og en samlet stillingtagen til i hvilket omfang der skal ske påhør/aflytning af telefonsamtalerne, kan bidrage til at lette den praktiske gennemførelse af de indsatte adgang til at telefonere.

Der er som nævnt tale om fastsættelse af regler om at de indsatte som udgangspunkt - under nærmere angivne forudsætninger - kan få godkendt et bestemt antal telefonnumre. Disse forudsætninger (som jeg ikke gengav i opfølgingsrapporten) er ifølge direktoratets udtalelse (af 22. januar 2004) i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk følgende:

"...

- at arresthuset, hvis en indsat anmoder om at telefonere til andre telefonnumre end de således godkendte, i hvert enkelt tilfælde foretager en konkret vurdering i overensstemmelse med straffuldbyrdeleslovens § 57 (henholdsvis reglerne om varetægtsarrestanteres adgang til at telefonere),

- at de indsatte informeres om, at der i overensstemmelse med ovenstående også er mulighed for at ringe til andre end de forud godkendte telefonnumre, og

- at der i øvrigt er tale om et antal telefonnumre, der i de fleste tilfælde vil dække størstedelen af de indsatte behov for at telefonere.

..."

Jeg går på denne baggrund ud fra at arresthuset (samtidig med ovennævnte ændring i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse) vil indføre i husordenen at der efter en konkret vurdering vil være mulighed for at ringe til andre end de på forhånd godkendte telefonnumre.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

Jeg tog til efterretning at direktoratet (ligesom jeg tidligere havde gjort) havde henstillet til arresthuset at slette det anførte i husordenen om at negativt stærke indsatte ikke kan vælges som talsmænd, og bad om underretning når arresthuset havde fulgt henstillingen.

Arresthuset har oplyst at husordenen er ændret på dette punkt, og har citeret ordlyden af punktet efter ændringen. Det fremgår heraf at arresthuset foruden sletning af punktet om valg af negativt stærke indsatte, har indføjet i (selve) husordenen at der afholdes halvårlige valg af talsmand og kvartalsvise møder med ledelsen. Det er samtidig præciseret at valg finder sted den første tirsdag i februar og august måned, og at tidspunkt for møder med ledelsen aftales mellem talsmanden og arrestforvareren senest 14 dage før mødets afholdelse.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste

...

Opfølgning

Jeg afventer underretning fra direktoratet vedrørende to spørgsmål under punkt 6.14., men betragter i øvrigt sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hobro som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Hobro, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset."

NOTER (*) FOB 1976, s. 480, FOB 1977, s. 80